

Veřejné zdravotnictví I. v zubním lékařství (jarní semestr 2012)

SOCIÁLNÍ LÉKAŘSTVÍ

MUDr. Irena Vyzulová

Sociální lékařství (SL)

- podmínky absolvování kolokvia (**předtermíny** v týdnu od 29.5.)
 - materiály:
 1. otázky ke kolokviu,
 2. témata **písemných prací**,
 3. pokyny pro citování odborné literatury
 - témata přednášek
 - úvod do sociálního lékařství – historie oboru, jeho obsah, poslání a základní metody
-

Studijní literatura

- **Holčík, J., Žáček, A., Koupilová, I.: Sociální lékařství. Brno, MU 2002, 137 s.**

 - **Přednášky**
-

Sociální lékařství - písemná práce

- ❑ Termín odevzdání – do **22.5. 2012**
zde
 - ❑ Každá práce je **originál !!!**
 - ❑ CITACE !
 1. odlišit vlastní text autora
od textu převzatého
 2. určit z jakého pramene převzatý
text pochází
- !!! seznam použité literatury a internetových zdrojů !!!
- ❑ Kdo neodevzdá práci, **nemůže ke kolokviu!**
-

Sociální lékařství – témata přednášek (1)

21.2.- Organizační informace. Úvod do sociálního lékařství.

28.2.- Rutinní zdravotnické statistiky

6.3.- Demografie

13.3.- Standardizace. Úmrtnostní tabulky.

20.3.- Zdravotní stav české populace.

27.3.- Zhoubné nádory jako zdravotně - sociální problém

Sociální lékařství – témata přednášek (2)

- 3.4.- Úvod do epidemiologie. Ukazatele orální epidemiologie
 - 10.4.- Měření frekvence nemocí v populaci
 - 17.4.- Diagnostické testy, screening
 - 24.4.- Epidemiologické studie
 - 15.5.- Rizika v epidemiologii
 - 22.5.- Odevzdání písemných prací. Konzultace.
 - 29.5.- Předtermíny (dle zájmu i další dny)
-

Sociální lékařství (SL) a veřejné zdravotnictví (VZ)

- teoretické, sociomedicínské, interdisciplinární obory, kt. nelze jednoznačně oddělit
 - SL představuje teoretickou a metodologickou základnu soustavy péče o zdraví, teoretický základ VZ
 - VZ staví na předpokladu, že zdraví, péče o zdraví a zdravotnictví je významná veřejná priorita, veřejný statek a všeobecně humánní hodnota
 - VZ (a zdravotní politika) – hlavní aplikační oblasti SL
 - vztah pojmů SL a VZ - obdoba návaznosti teorie a praxe (zákl. vědním a výukovým oborem je SL, VZ - souhrn činností politických, administrativních a organizačních)
-

Sociální lékařství v soustavě lékařských věd

- **Svět** – členitý, komplexní systém – má svůj řád a pevnou hierarchii ⇒ lze studovat ve 3 základních stupních systémového seskupení, na úrovni:
 - molekul, buněk a orgánů → základní **biomedicínské** ob.
 - lidského individua → klinické **biomedicínské** ob.
 - **humánních skupin** → **sociomedicínské** obory
-

Sociální lékařství

- ❑ **Základní biomedicínské obory** – metoda: laboratorní experiment
 - ❑ **Klinické biomedicínské obory** – metoda: pozorování, kazuistika, zkušenost, laboratorní vyšetření a kontrolovaný pokus. Individuální zdravotní potřeby lidí.
→ stanovení diagnózy + léčba
 - ❑ **Sociomedicínské obory** – orientace na zdrav. problémy humán. skupin → hygiena, epidemiologie, **soc.lékařství + veř.zdravotnictví** + lékařská etika atd.
-

Sociální lékařství

Sociální lékařství odráží **úplnost vztahů mezi lékařstvím a společností**, bez ohledu na jakoukoli doktrínu či ideologii. Jeho cílem je signalizovat všechny situace, v nichž lékařství může přispět k **lepší sociální struktuře, optimálnímu zdraví a zdokonalení společnosti**.

(Jules Guérin: Gazette médicale de Paris, 1848)

Sociálně lékařství - historie

- obor se soustavně rozvíjí od 20. let 20. st. - tehdy poprvé formulovány a řešeny sociálně zdravotní problémy provázející rozvoj průmyslu, vědy a demokracie
 - po 1.sv.v. na LF v Evropě → pracoviště, reagující na sociálně-medicínský pohyb v myšlení lékařů = Ústavy sociálního lékařství (Berlín, Utrecht, Nancy.....)
 - ČR – Brno- Ústav SL na LF MU (1922) – prof. Dr. **Hamza**, Praha-LF UK prof. Dr. **Pelc** (1935),
první představitel a prof.SL Fr. **Procházka** (SL – soubor všech zdravotních potřeb sociální péče)
 - období mezi válkami – obor hledá identitu a snaží se zařadit mezi ostatní medicínské vědní obory
 - po r. 1989 –obtížné období, snahy o omezení až likvidaci oboru
-

Sociální lékařství – potíže s názvem

- **Sociální** - z latiny - societas
 - socius
 - socialis

v současnosti – ve významu **společenský**
– emocionálně neutrální

- **Lékařství** – námitky neobstojí – v lékařství nejde jen o léčení, ale o všechny druhy odborných činností
-

Sociální lékařství

- ❑ vědní, medicínský a interdisciplinární obor, kt. se zabývá zdravím populace a péčí o zdraví ve společnosti
- ❑ *Interdisciplinární* ⇒ epidemiologie, demografie, sociologie, ekonomie, právo, psychologie, etika...
- ❑ *Zdraví populace a péče o zdraví* ⇒
 - 1) Jaké je zdraví populace?
 - 2) Proč je takové?
 - 3) Jak ho můžeme zlepšit?

Cíl SL: **příspěť ke zlepšení zdraví lidí !**

Sociální lékařství

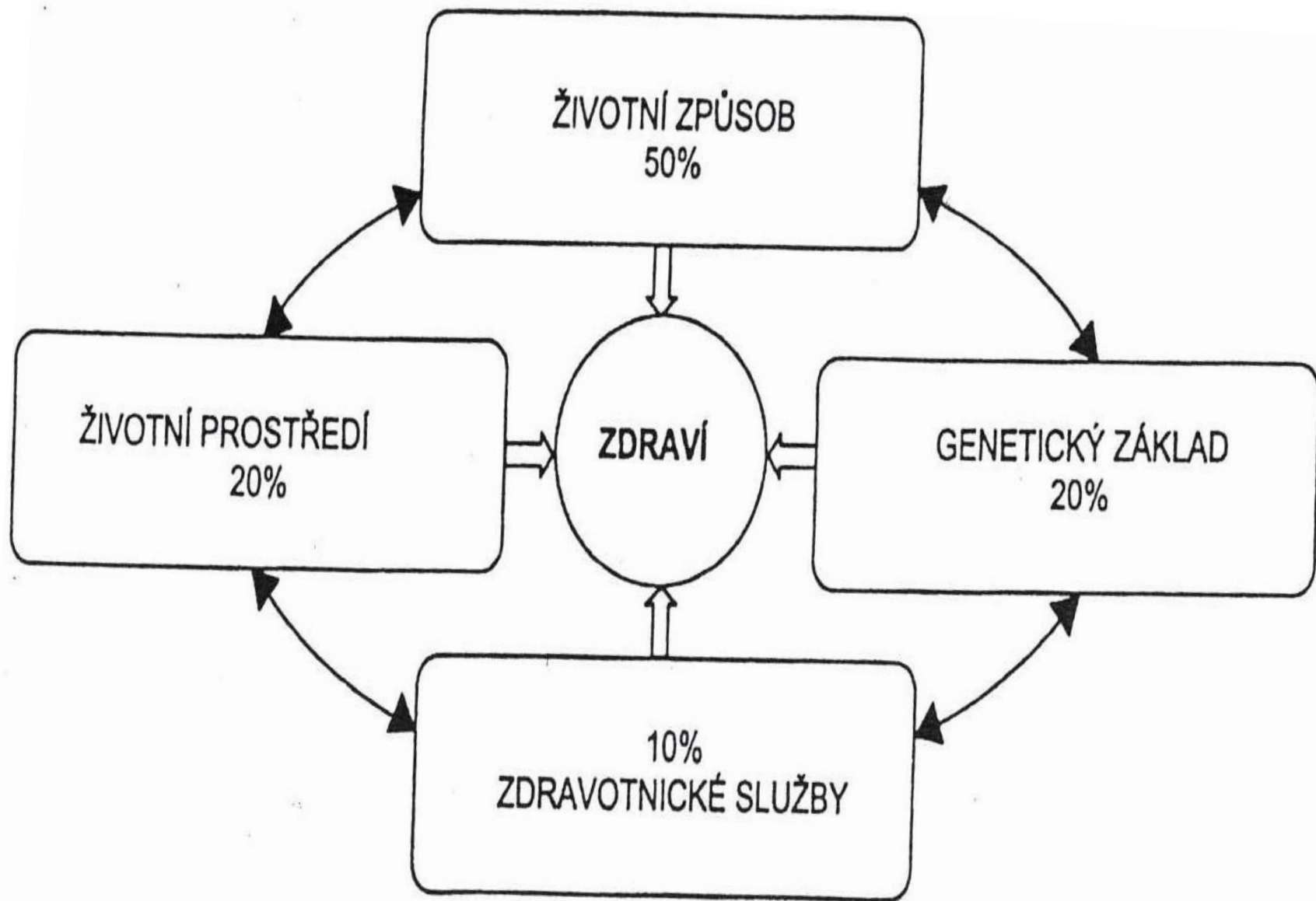
□ Z hlediska výuky, výzkumu a zdravotnické praxe ⇒ funkce

1/ poznávací + metodická

2/ hodnotová, postojová, morální

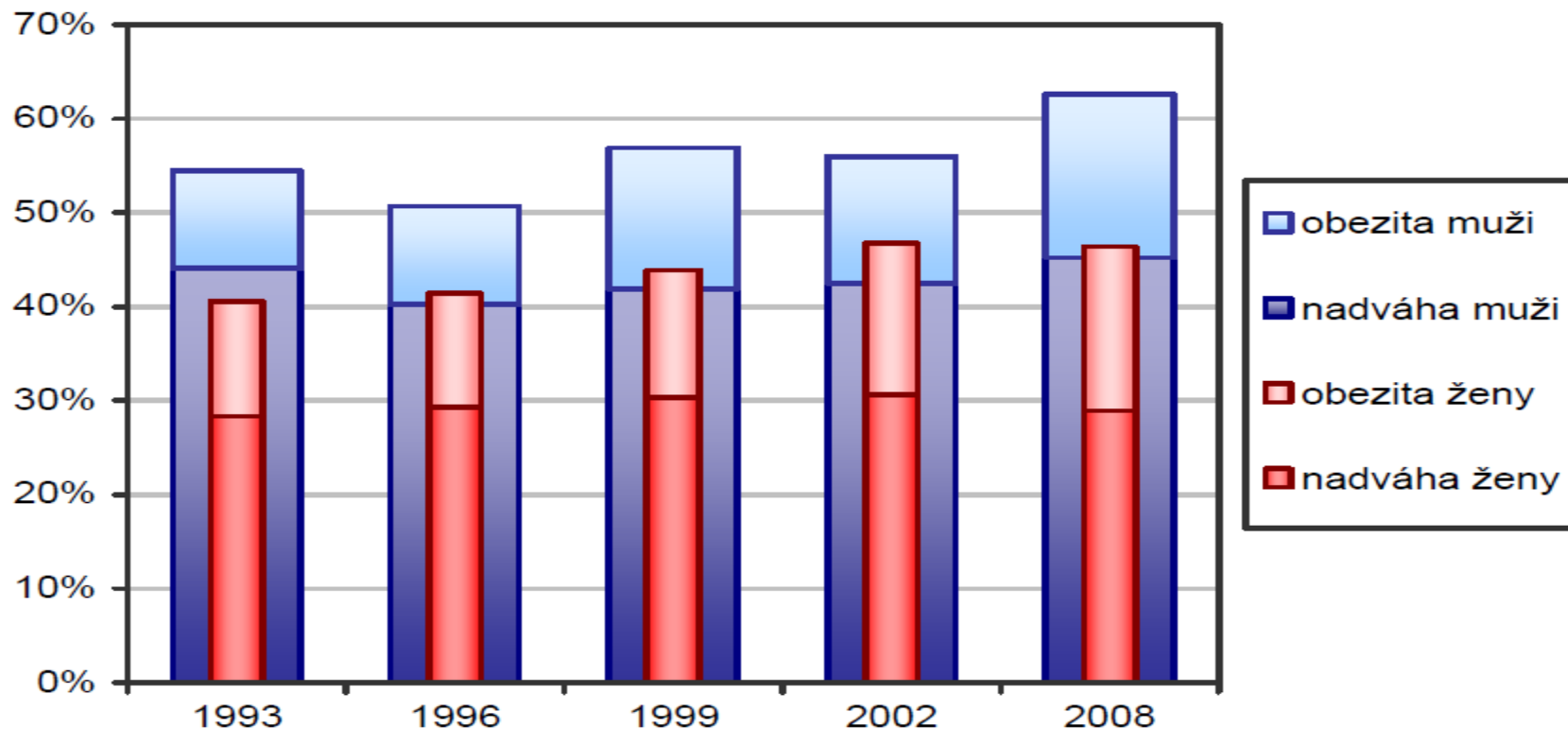
3/ aplikační + formativní

4/ výchovná

Základní determinanty zdraví a jejich vliv na zdraví v procentech.

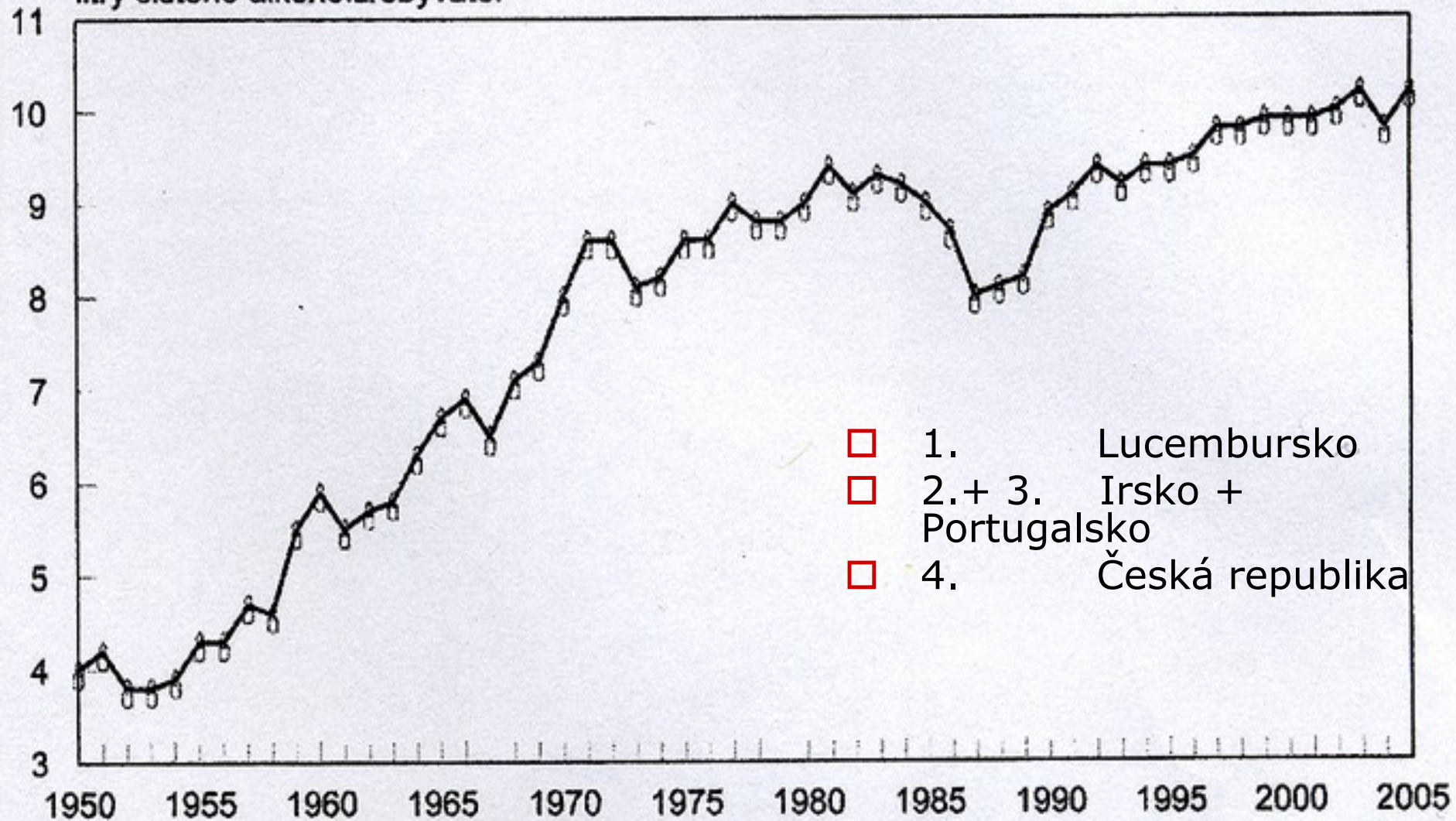
Podíl osob s obezitou a nadváhou

- Za hodnocené období se zvýšil podíl osob s nadváhou či obezitou (muži + ženy) o 15 %
- V současnosti – **obézních** cca **17%** (mužů i žen), dalších 45 % mužů a 29 % žen má nadváhu

Vývoj spotřeby alkoholu na obyvatele v ČR 1950 - 2006

litry čistého alkoholu/obyvatel

- 1. Lucembursko
- 2.+ 3. Irsko + Portugalsko
- 4. Česká republika

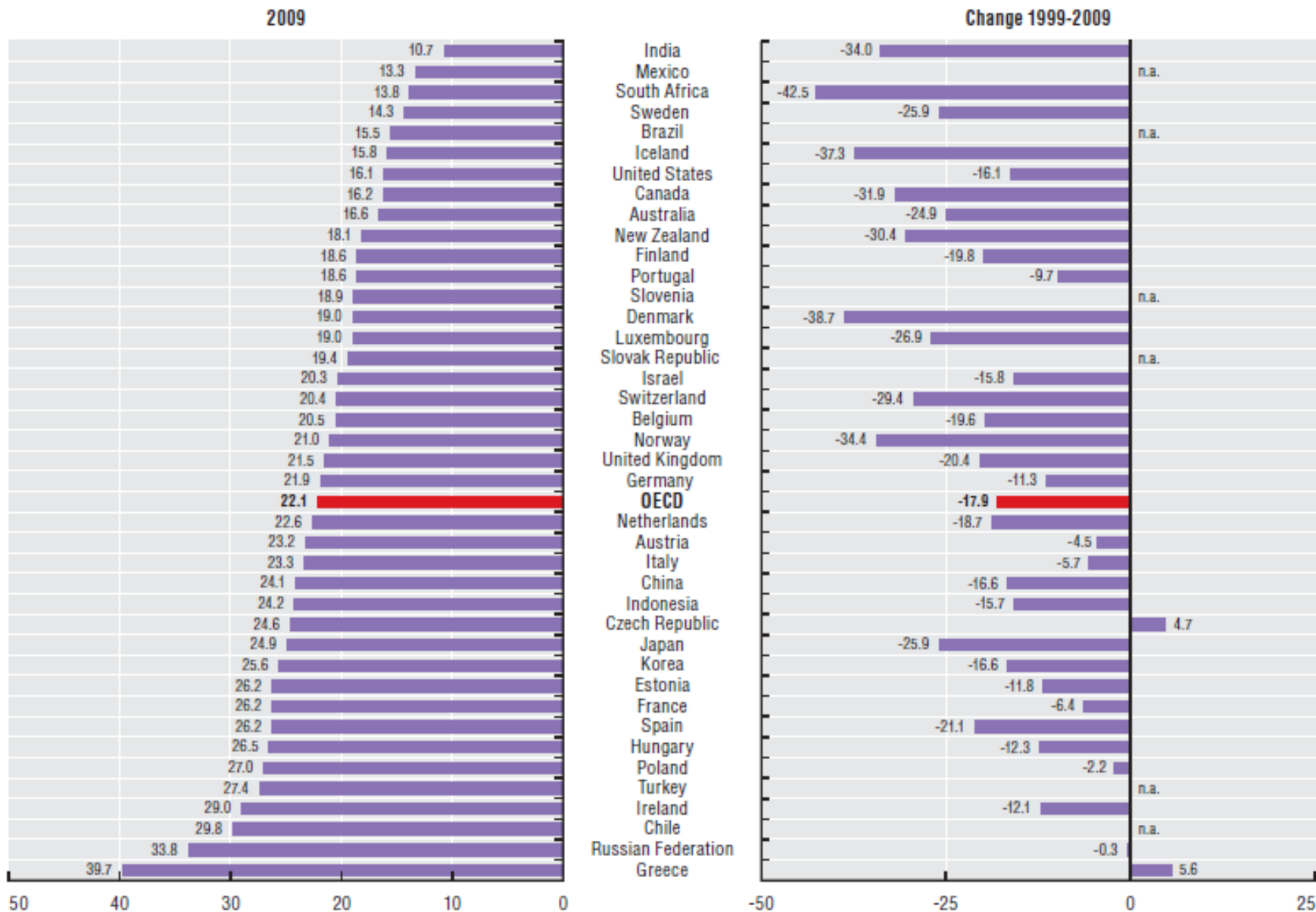
Spotřeba alkoholu (v litrech čistého lihu na osobu) – současnost (2011)

1. Lucembursko (14,37)
 - 2. Česká republika (13,59)**
 3. Irsko (11,36)
-

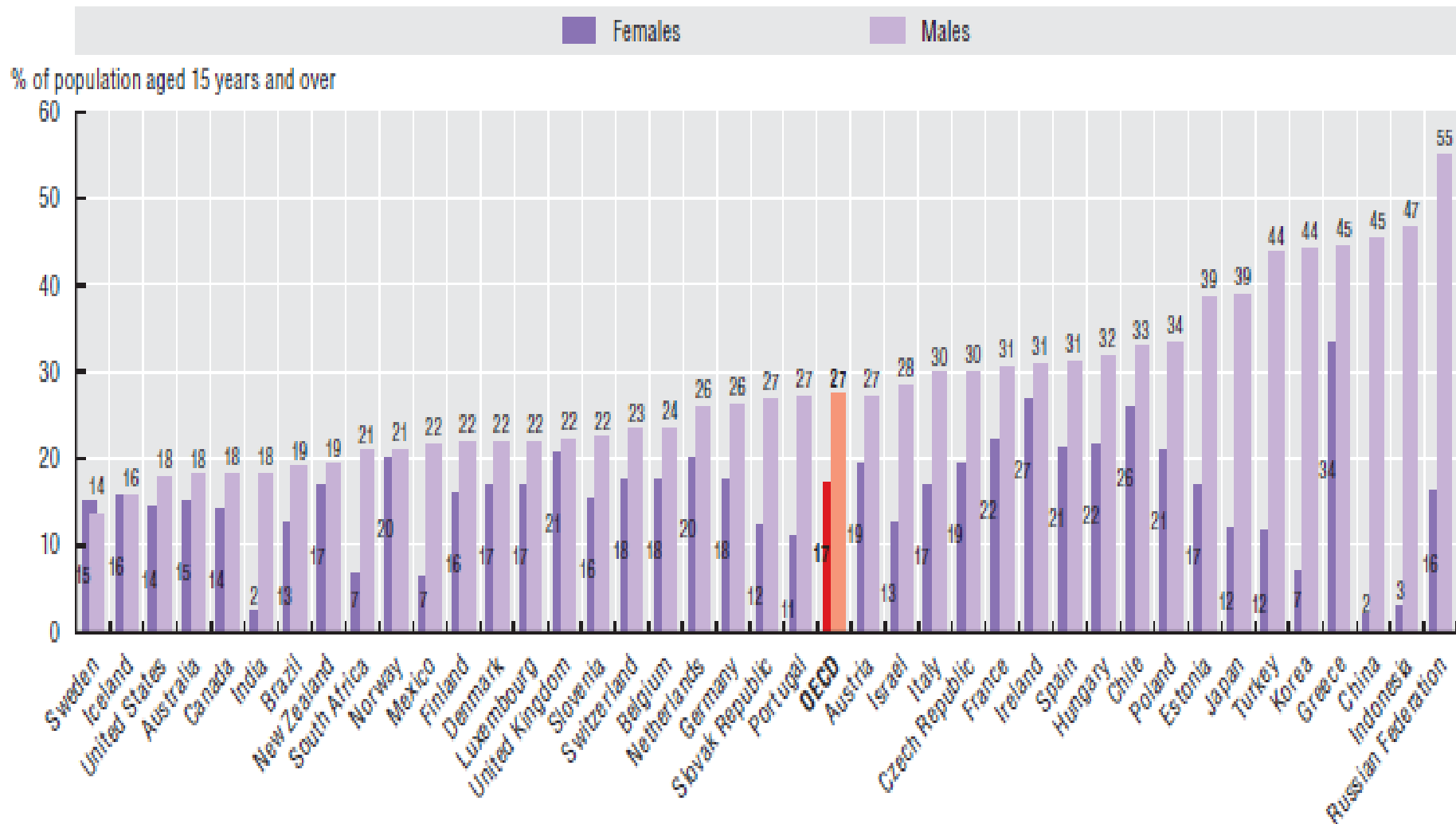
Tragická statistika kouření

- Celosvětově 1 miliarda 250 000 milionů k.
 - **100 milionů úmrtí** za 20.stol.
 - **ČR** – ¼ populace kouří (**24,6%** - 19% ž, 30% m)
 - Počet kuřáků mezi dospělými se zvyšuje, zvyšuje se počet dětských kuřáků !!!
(↑ i množství vykouřených cigaret)
 - **18 000 lidí zemře** ročně následkem kouření (+ 1500 lidí následkem pasivního kouření)
 - ½ pravidelných kuřáků zemře následkem kouření (ZN, KVS, plicní choroby, aj...)
-

Podíl denních kuřáků u dospělé populace a změny v období 1999 – 2009 (vybrané země OECD)

Podíl denních kuřáků dle pohlaví (2009)

Výběrové šetření o zdravotním stavu a životním stylu v ČR (ÚZIS 2006)

Složení respondentů podle typu kouření a vzdělání (standardizovaný ukazatel)

*Respondents by type of smoking and education
(standardized indicator)*

Děkuji za pozornost

